

Br. 124
15.03.2013

***Izvještaj o poslovanju
Crnogorskog operatora tržišta električne energije DOO
01.01.2012. - 31.12.2012. godine***

Crnogorski operator tržišta električne energije DOO

Adresa: Moskovska br. 39

81000

Podgorica

Web: www.cotee.me

Izvršni direktor: Dragan Mijajlović, dipl.el.ing

Tel: +382 20 407 601

Fax: +382 20 245 568

Email: dragan.mijajlovic@cotee.me

SADRŽAJ

I OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	4
1. Organizaciona struktura društva	6
2. Ljudski resursi	7
2.1. Kvalifikaciona struktura.....	8
II POSLOVNE AKTIVNOSTI U 2012. GODINI	9
III IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA DIREKTORA.....	14
IV FINANSIJSKO POSLOVANJE I REGULATORNI OKVIR	15
V ZAKLJUČNI STAVOVI	19

I OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije" – Podgorica (u daljem tekstu Operator tržišta), osnovano je Odlukom Vlade Crne Gore, koja je donijeta na sjednici 16. decembra 2010. godine, u skladu sa Zakonom o energetici ("Sl. list CG", broj 28/10 i Zakonom o privrednim društvima ("Sl. list RCG", broj 6/02 i "Sl. list RCG", broj 80/08).

Operator tržišta je registrovan kao privredno društvo kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici 29.07.2011. godine pod brojem 5-0610998/001 sa sjedištem u Podgorici, Moskovska 39.

Osnovni kapital Operatora tržišta iznosi 10.000,00 eura, a predstavlja novčani ulog osnivača društva - Vlade Crne Gore.

Operator tržišta je nosilac Licence za organizovanje tržišta električne energije broj E-013, izdate 26.12.2011. godine u Crnoj Gori.

Operator tržišta je pravni energetski subjekat, koji u skladu sa Zakonom, Licencom, Tržišnim pravilima i međunarodnim propisima, obavlja sledeće djelatnosti:

1. organizovanje i upravljanje tržištem električne energije i
2. aktivnosti vezane za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, što, između ostalog, podrazumijeva i prikupljanje naknade za podsticanje te proizvodnje.

Pored navedenih djelatnosti, Operator tržišta obavlja i sljedeće djelatnosti:

1. vodi evidenciju ugovora zaključenih na tržištu električne energije u skladu sa Tržišnim pravilima,
2. vrši obračun količinskog odstupanja predaje i prijema električne energije od vozničkih redova, kao i finansijski obračun i kontrolu finansijskog poravnanja utvrđenih odstupanja,
3. objavljuje informacije koje su potrebne za nesmetano djelovanje tržišta i obavljanje energetskih djelatnosti, u skladu sa Zakonom, na svojoj internet stranici,
4. vodi evidenciju o snabdjevačima i kvalifikovanim kupcima i njihovim međusobnim obavezama,
5. utvrđuje pravila i procedure za javno nadmetanje u skladu sa uputstvima Agencije,
6. zaključuje ugovore sa snabdjevačima radi postizanja obaveznog minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
7. prikuplja naknade za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije od snabdjevača tarifnih i kvalifikovanih kupaca,
8. zaključuje ugovore sa povlašćenim proizvođačima koji imaju pravo na podsticajnu cijenu,

9. obračunava, prikuplja i vrši raspodjelu sredstava prikupljenih od naknada za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije na proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije na osnovu zaključenih ugovora i
10. daje mišljenje na pravila za primjenu transparentnih postupaka upravljanja i dodjeljivanja prekograničnih kapaciteta za prenos električne energije zasnovanih na tržišnim principima.

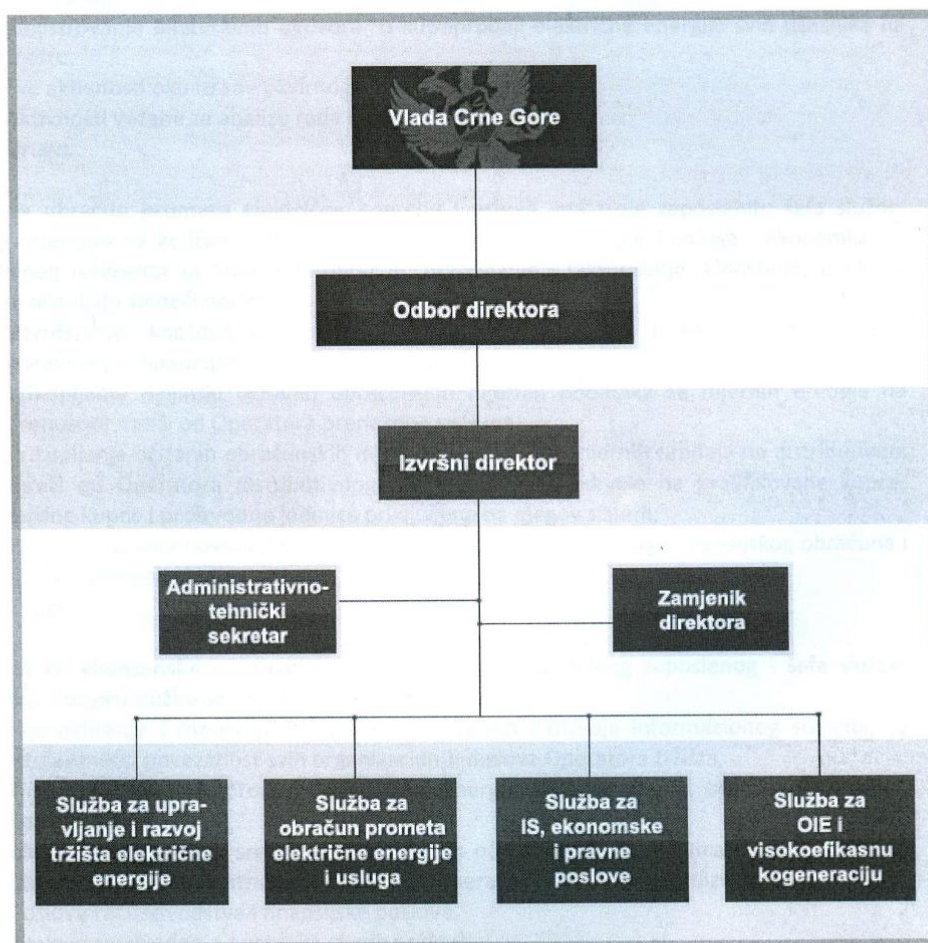

1. ORGANIZACIONA STRUKTURA DRUŠTVA

Organizaciona struktura, sistematizacija radnih mjesta i broj potrebnih kadrova za obavljanje djelatnosti organizovanja i upravljanja tržištem električne energije utvrđena je Pravilnikom o sistematizaciji i Pravilnikom o organizaciji Operatora tržišta. U ovom trenutku, organizacionu strukturu Operatora tržišta čine:

- Služba za upravljanje i razvoj tržišta električne energije,
- Služba za obračun prometa električne energije i usluga.
- Služba za informacijski sistem, ekonomske i pravne poslove,
- Služba za OIE i visokoeфикасnu kogeneraciju.

Slika 1. Organizaciona struktura Operatora tržišta

Vlada Crne Gore, kao osnivač, vrši izbor članova Odbora direktora Operatora tržišta. Odbor direktora broji tri člana.

Operatorom tržišta upravlja i rukovodi Izvršni direktor čije su nadležnosti i odgovornosti definisane Zakonom o privrednim društvima i Statutom Operatora tržišta.

Služba za upravljanje i razvoj tržišta električne energije trenutno ima jednog zaposlenog: šefa službe. Uopšteno, u okviru službe se obavljaju sledeći poslovi:

- 1) Organizovanje, upravljanje i razvoj tržišta električne energije,
- 2) Identifikacija, klasifikacija i registracija učesnika na tržištu električne energije (baza podataka),
- 3) Registrovanje bilateralnih ugovora o kupoprodaji električne energije svih učesnika na tržištu,
- 4) Sve aktivnosti oko izrade okvirnog voznog reda,
- 5) Aktivnosti vezane za analizu rada i razvoj tržišta i
- 6) Drugo.

Služba za obračun prometa električne energije i usluga ima troje zaposlenih: šefa službe, glavnog inženjera za količinski obračun prometa električne energije i usluga i ekonomistu – samostalnog referenta za finansijski obračun, poravnanje i fakturisanje. Uopšteno, u okviru službe se obavljaju sledeći poslovi:

- 1) Utvrđivanje količinskog obračuna odstupanja, obračun i kontrola finansijskog poravnanja i fakturisanje,
- 2) Prikupljanje daljinski očitanih obračunskih mjernih podataka sa mjernih uređaja na prenosnoj mreži od Operatora prenosnog sistema,
- 3) Prikupljanje očitanih obračunskih mjernih podataka sa mjernih uređaja na distributivnoj mreži od Operatora distributivnog sistema, koji se odnose na kvalifikovane kupce, tarifne kupce i proizvodne jedinice priključene na njegov sistem,
- 4) Praćenje razvoja novih tehnologija mjernih sistema, količinskog i finansijskog obračuna i njihova primjena i
- 5) Drugo.

Služba za IS, ekonomske i pravne poslove trenutno ima jednog zaposlenog - šefa službe. Uopšteno, u okviru službe se obavljaju sledeći poslovi:

- 1) Koordiniranje i razvijanje djelatnosti upravljanja i razvoja informacionog sistema, uz istovremenu povezanost svih organizacionih djelova Operatora tržišta,
- 2) Finansijski obračun prometa električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i kogeneracije,
- 3) obračun i raspodjela sredstava prikupljenih od naknade za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije povlašćenim proizvođačima,
- 4) Poslove računovodstva i finansijske poslove,
- 5) Poslove sprovođenja postupka javnih nabavki,

- 6) Poslove praćenja i primjene zakona i drugih propisa,
- 7) Poslove zastupanja Operatora tržišta pred sudovima i drugim organima
- 8) Imovinsko - pravni i kadrovski poslovi,
- 9) Odnosi sa Regulatornom agencijom za energetiku,
- 10) Drugo.

Služba za OIE i visokoefikasnu kogeneraciju je u procesu formiranja i trenutno nema zaposlenih. Služba je predviđena za obavljanje sledećih poslova:

- 1) identifikacija, klasifikacija i registracija korisnika podsticaja tj. povlašćenih proizvođača (baza podataka),
- 2) organizovanje kupovine (otkupa) električne energije od povlašćenih proizvođača i zaključenje ugovora,
- 3) zaključenje ugovora sa snabdjevačima radi kupovine obaveznog minimalnog dijela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije,
- 4) prikupljanje naknade za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije od snabdjevača tarifnih i kvalifikovanih kupaca,
- 5) vođenje registra izdatih garancija porijekla električne energije,
- 6) učestvovanje u utvrđivanju kupovne (otkupne) cijene i naknade za podsticaj proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije,
- 7) i drugo.

2. LJUDSKI RESURSI

Rad Operatora tržišta kao privrednog društva, koji obavlja specifičnu djelatnost, djelatnost od javnog interesa (Zakon o energetici čl. 67) od kapitalnog je značaja za funkcionisanje i razvoj tržišta električne energije u Crnoj Gori, zahtijeva angažovanje profesionalaca koji mogu da nose teret izazova, koje u svojoj suštini nosi ova nova djelatnost.

Neophodno je potrebno, u prvom kvartalu 2013. godine zaposliti još tri izvršioca i to: diplomirani el. Inženjer – elektroničar, dipl. el. Inženjer – energetičar i dipl. pravnik, a do kraja drugog kvartala još tri, dipl. el. Inženjer – energetičar za službu obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, dipl. ekonomista i administratora sa SSS, uslovljeni dinamikom shodno Pravilima o razdvajanju od CGES-a kada ističe prelazni period 31.07.2012. godine.

2.1. Kvalifikaciona struktura

Svi zaposleni su sa visokom stručnom spremom, od kojih je jedan magistar.

Tabela 1: Podaci o zaposlenima u Operatoru tržišta

<i>Kvalifikacija zaposlenih</i>	<i>Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom u 2012. god.</i>
VSS	7
UKUPNO	7

II POSLOVNE AKTIVNOSTI U 2012. GODINI

Poslovanje Operatora tržišta se tokom 2012. godine može posmatrati kroz dva regulatorna perioda - period od 01.01.2012. - 31.07.2012. godine i period od 01.08.2012. godine, pa nadalje. Naime, prekretnica u poslovanju Operatora tržišta bila je donošenje Odluke o odobravanju naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za period 01.08.2012. – 31.07.2015. godine, broj 12/1075-20, od strane Regulatorne agencije za energetiku. Tek se donošenjem pomenute Odluke, Operator tržišta može smatrati punopravnim i samostalnim energetske subjektom.

Od ključnih aktivnosti koje je Operator tržišta sproveo u tokom 2012. godine, ističemo sledeće:

1. Podnošenje Zahtjeva za odobravanje regulatornog prihoda

Operator tržišta je 24.05.2012. godine, u skladu sa članom 16 Pravila o odobravanju naknade za rad operatora tržišta električne energije, Regulatornoj agenciji za energetiku podnio Zahtjev za odobravanje naknade za rad operatoru tržišta električne energije. Analizom dostavljene dokumentacije, Odbor Agencije je, na sjednici održanoj 26. juna i 02. jula 2012. godine, donio Odluku o odobravanju naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo - Podgorica za period 01.08.2012. – 31.07.2015. godine. Odlukom je, za prvu godinu regulatornog perioda 2012/13, odobren regulatorni prihod za utvrđivanje naknade za rad operatora tržišta u iznosu od 449.790,00 €, utvrđen na godišnjem nivou, značajno manje od traženog iznosa koji je usvojila Vlada Crne Gore kroz usvojeni Finansijski plan za period 2012-2015 godina.

2. Donošenje Tržišnih pravila

Donošenje Tržišnih pravila, kao dokumenta kojim se regulišu odnosi i tokovi aktivnosti na tržištu električne energije, kao i međusobna prava, obaveze i odgovornosti odgovornih energetske subjekata i učesnika na tržištu, predstavljalo je aktivnost od kapitalnog značaja za obavljanje osnovne djelatnosti Operatora tržišta.

U skladu sa članom 94 stav 2 Zakona o energetici, propisano je da Operator tržišta utvrđuje Tržišna pravila koja dostavlja Regulatornoj agenciji za energetiku na odobravanje. Ova obaveza

Operatora tržišta je, takođe, propisana i članom 36 Posebnih uslova Licence za obavljanje djelatnosti operatora tržišta električne energije, broj L-E-013, od 22.12.2011. godine.

Nakon što je Odbor direktora Operatora tržišta, na sjednici održanoj 13.06.2012. godine, utvrdio predlog Tržišnih pravila, ista su, u skladu sa prethodno navedenim, dopisom broj 150, od 15.06.2012. godine, poslata Agenciji na odobravanje. Prethodno je, 30.05.2012. godine, održana javna rasprava povodom Tržišnih pravila kojoj su prisustvovali svi zainteresovani subjekti: predstavnici Regulatorne agencije za energetiku, Elektroprivrede Crne Gore, Crnogorskog elektroprenosnog sistema i Kombinata aluminijuma.

Regulatorna agencija za energetiku je 25.07.2012. godine, detaljnim uvidom u dostavljeni akt, utvrdila da je isti urađen u skladu sa Zakonom o energetici i da je u cjelosti svojim sadržajem ispunio definisani cilj, pa je, shodno tome, donijela Odluku broj 12/1209-3, kojom su Crnogorskom operatoru tržišta električne energije odobrena Tržišna pravila.

Tržišna pravila su objavljena u Službenom listu Crne Gore, broj 44 od 09.08.2012. godine.

3. Aktivnosti na izradi internih akata Operatora tržišta

3.1. Operator tržišta je tokom 2012. godine pripremio i donio niz akata iz kategorije pomoćnih pravila, kao i obrazaca neophodnih za uspostavljanje tržišta električne energije u Crnoj Gori, a to su:

- 1) Pravilnik o načinu obračuna odstupanja predaje i prijema električne energije od voznih redova,
- 2) Pravilnik o obuci i osposobljavanju učesnika na tržištu,
- 3) Uputstvo za prijavu i izradu voznih redova,
- 4) Uputstvo o komunikaciji,
- 5) Uputstvo za evidenciju prigovora,
- 6) Obrazac zahtjeva za prijem učesnika na tržište električne energije,
- 7) Obrazac zahtjeva za sticanje statusa nosioca balansne odgovornosti,
- 8) Obrazac odluke o prijemu na tržište električne energije i
- 9) Obrazac odluke o dodjeljivanju statusa nosioca balansne odgovornosti.

U cilju ispunjenja obaveze propisane Licencom za djelatnost Operatora tržišta električne energije (dalje u tekstu: Licenca), Operator tržišta i Operator prenosnog sistema su potpisali Protokol o uspostavljanju poslovno-tehničke saradnje.

3.2. Ugovori

Operator tržišta je tokom 2012. godine utvrdio formu sledećih ugovora neophodnih za nesmetano funkcionisanje tržišta električne energije:

- 1) Ugovor o učestvovanju na tržištu električne energije,
- 2) Ugovor o balansnoj odgovornosti,
- 3) Ugovor o finansijskom poravnanju balansnog obračuna,
- 4) Ugovor o definisanju uslova za zaključenje Ugovora o otkupu električne energije,
- 5) Ugovor o otkupu električne energije (od povlašćenih proizvođača) i
- 6) drugi ugovori.

3.3. Aktivnosti u vezi organizovanja tržišta električne energije

Nakon što su se stekli formalno-pravni, kadrovski i informatički uslovi, Operator tržišta je sproveo aktivnosti na registraciji učesnika na tržištu električne energije.

Ovaj postupak je podrazumijevao obavještanje budućih učesnika na tržištu električne energije o aktivnostima koje treba sprovesti, a to su:

- 1) Podnošenje Operatoru tržišta Zahtjeva za prijem učesnika na tržište električne energije (podnosi budući učesnik na tržištu),
- 2) Donošenje Odluke o prijemu na tržište električne energije (donosi Operator tržišta),
- 3) Zaključenje Ugovora o učestvovanju na tržištu električne energije između Operatora tržišta i učesnika na tržištu,
- 4) Podnošenje Zahtjeva za sticanje statusa nosioca balansne odgovornosti Operatoru tržišta (podnosi učesnik na tržištu),
- 5) Donošenje Odluke o dodjeli statusa nosioca balansne odgovornosti,
- 6) Zaključenje trilateralnog Ugovora o balansnoj odgovornosti između Operatora tržišta, Operatora prenosnog sistema i učesnika na tržištu - nosioca balansne odgovornosti i
- 7) Zaključenje Ugovora o finansijskom poravnanju balansnog obračuna između operatora tržišta i učesnika na tržištu - nosioca balansne odgovornosti.

Ove aktivnosti su se odvijale krajem 2012. godine, ali se aktuelno odvijaju i tokom 2013. godine do njihovog skorog okončanja. Aktivnosti treba da rezultiraju kompletiranjem baze podataka u skladu sa poglavljem V Tržišnih pravila.

Po završetku ovog procesa učesnik na tržištu stiže, Zakonom i Tržišnim pravilima definisana, prava i preuzima određene obaveze.

Prva, najznačajnija obaveza je prijavljivanje bilateralnih kupo-prodajnih ugovora i dnevnih vozničkih redova Operatoru tržišta i preuzimanje balansne odgovornosti za količinska odstupanja od prijavljenih vozničkih redova.

Operator tržišta je tokom 2012. godine zaključio Ugovor o poslovnoj saradnji za prenos naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za prvu godinu regulatornog perioda (01.08.2012.g. - 31.07.2013.g.) i Ugovor o prenosu naknade po osnovu izvoza električne energije Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za

prvu godinu regulatornog perioda (01.08.2012.g. - 31.07.2013. g.) sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić kao i Ugovor o poslovnoj saradnji sa kompanijom Montenegro bonus doo Podgorica, kao licenciranim snabdjevačem kvalifikovanih kupaca.

4. Rad na testiranju i nadogradnji softvera za podršku funkcionisanja tržišta električne energije

Cilj Operatora tržišta jeste razvoj informacionog sistema koji će u potpunosti odgovoriti potrebama i dinamici razvoja tržišta električne energije u Crnoj Gori. Kroz saradnju sa slovenačkom firmom Korona i donaciju slovenačke Vlade, Operator tržišta je već vlasnik softvera - aplikacije, koji u potpunosti može da odgovori trenutnoj fazi razvoja tržišta električne energije u Crnoj Gori. Radi se o software-u koji u cjelosti obezbjeđuje ostvarivanje svih funkcija veleprodajnog tržišta, sa stvorenim pretpostavkama za kontinuiran razvoj tržišta električne energije.

Shodno razvojnim potrebama Operatora tržišta u smislu informatičkog kompletiranja opreme – hardvera za upravljanje voznim redovima učesnika na tržištu, kupljen je redundantni server HP ProLiant DL 360p GEN8. Ova nova generacija servera je naručena po specifikaciji nastaloj iz dokumenta Blue Print-a za Informacioni sistem koji je dio dokumenta Programa Evropske unije za Crnu Goru kojim upravlja Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori. Redundantni server je poslednja generacija opreme neophodne za kvalitetnu podršku softvera koji razvijamo zajedno sa slovenačkom firmom Korona. Dodatno tome, prihvaćena je ponuda Crnogorskog Telekoma za Integris rješenje i potpisan je Ugovor između Operatora tržišta i CT-a, pa je u skladu sa tim izvršena instalacija opreme CT-a koja omogućava funkcionalnost mreže u okviru Društva i pouzdano i efikasno povezivanje učesnika na tržištu na sistem za upravljanje voznim redovima.

Do kraja 2012. godine obavljen je probni rad postojeće aplikacije i obuka zaposlenih za rad na istoj, koja je organizovana u saradnji sa Koronom. U cilju testiranja postojeće aplikacije, kroz uspostavljanje adekvatnih informatičkih veza sa Operatorom prenosnog sistema, Operator tržišta je potpisao Protokol o poslovnoj saradnji sa CGES-om, iz kojeg će kasnije proisteći i Ugovor o poslovnoj saradnji. Sa Operatorom distributivnog sistema se još uvijek nisu stekli uslovi za razmjenu podataka, jer isti ne raspolaže sa adekvatnim informacionim sistemom.

Web stranica www.cotee.me je stavljena u funkciju i značajno doprinosi transparentnosti rada Operatora tržišta.

5. Uspostavljanje saradnje sa relevantnim institucijama u zemlji i inostranstvu

U toku 2012. godine, Operator tržišta je intezivno radio na stvaranju uslova za uspostavljanje saradnje sa Deutsche Börse Group (DBAG), kao respektabilnim međunarodnim partnerom. Motivacija za jedan ovakav korak bila je i stvaranje preduslova za osavremenjavanje elektroenergetskog sektora Crne Gore i intezivnijeg povezivanja sa ključnim evropskim partnerima iz ove oblasti radi dostizanja evropskih standarda funkcionisanja sistema. Nekoliko

mjeseci intenzivne komunikacije i pregovora sa DBAG rezultiralo je da se obje strane na kraju saglase da se međusobna saradnja i ozvaniči kroz formu poptisanog Pisma o namjerama i Ugovora o povjerljivosti čime je formalno-pravno počela, nadamo se dugotrajna i plodonosna saradnja.

Operator tržišta je 11.10.2012. godine, u skladu sa obavezama iz Licence, upoznao Regulatornu agenciju za energetiku sa sadržajem predloga Sporazuma o strateškom partnerstvu u cilju davanja eventualnih predloga i sugestija na isti. Agencija je u svom odgovoru Operatoru tržišta navela da predmetni ugovor razumije kao sastavni dio aktivnosti koje Operator tržišta u vezi sa svojom poslovnom politikom preduzima u cilju što efikasnijeg poslovanja i stvaranja uslova za što bolje organizovanje tržišta električne energije u Crnoj Gori i njegovo povezivanje sa regionalnim tržištem.

6. Ugovor o kupoprodaji električne energije proizvedene kod povlašćenih proizvođača

Jedna od značajnih aktivnosti Operatora bila je i izrada nacrtu Ugovora o kupoprodaji električne energije proizvedene kod povlašćenih proizvođača (PPA), ponuđenog od strane ECA konzorcijuma u okviru projekta Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) podrške proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora.

Nakon usaglašavanja sa predlozima EBRD, Operator tržišta je, u saradnji sa Ministarstvom ekonomije, Regulatornom agencijom za energetiku i Operatorom prenosnog sistema, izradio konačan tekst predloga Ugovora o definisanju uslova za zaključenje Ugovora o otkupu električne energije i Ugovora o otkupu električne energije (Zakon o energetici, čl. 73/stav 2 i Tržišna pravila, čl. 31/stav 2).

Pomenuti ugovori se već nalaze u pravnom prometu kao zvanični dokumenti koji treba da obezbijede realizaciju zakonom definisanih obaveza prema investitorima koji imaju namjeru da izgrade ili već grade proizvodne objekte za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u Crnoj Gori.

III IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA DIREKTORA

Članove Odbora direktora Operatora tržišta, imenovala je Vlada Crne Gore, Rješenjem o imenovanju Odbora direktora, broj: 03-2094/3 od 21.04.2011. godine.

Odbor direktora je konstituisan 08.06.2011. godine.

Odbor direktora je, nakon isteka mandata, ponovo imenovan Rješenjem o imenovanju Odbora direktora Vlade Crne Gore, broj: 06-643/3 od 29.03.2012. godine.

U toku 2012. godine održano je pet sjednica Odbora direktora i tri vansjednična izjašnjavanja članova Odbora direktora.

U ovom periodu, Odbor je usvojio i donio niz akata od značaja za rad Operatora tržišta, od kojih ističemo:

- Izvještaj o popisu imovine i obaveza DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica, sa stanjem na dan 31.12.2011. godine;
- Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica;
- Predlog Odluke o usvajanju Izvještaja o poslovanju DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica za 2011. godinu, koji je Vlada Crne Gore usvojila 05.04.2012. godine;
- Predlog Odluke o usvajanju finansijskih iskaza DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica za 2011. godinu, koje je Vlada Crne Gore usvojila 05.04.2012. godine;
- Odluku o izboru nezavisnog revizora finansijskih iskaza za 2012. godinu;
- Pravilnik o poslovnoj tajni DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica;
- Program rada DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica za 2012, 2013 i 2014. godinu;
- Finansijski plan DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica za 2012, 2013 i 2014. godinu;
- Finansijske iskaze DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica za I, II i III kvartal 2012. godine;
- Pravilnik o organizaciji DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica;
- Pravilnik o sistematizaciji DOO Crnogorski operator tržišta električne energije - Podgorica;
- Tržišna pravila DOO Crnogorski operator tržišta električne energije – Podgorica;
- Pravilnik o obuci i osposobljavanju učesnika na tržištu;
- Uputstvo za evidenciju prigovora;
- Pravilnik o sprovođenju popisa u COTEE d.o.o.;
- Ugovor o finansijskom poravnanju balansnog obračuna;
- Uputstvo za prijavu i izradu voznih redova;
- Pravilnik o načinu obračuna odstupanja predaje i prijema električne energije od voznih redova.

Pored navedenog, Odbor je tokom ovog perioda, razmatrao i niz pitanja vezanih za aktuelnu problematiku i tekuće poslovanje Društva.

IV FINANSIJSKO POSLOVANJE I REGULATORNI OKVIR

Na osnovu Zakona o energetici, Regulatorna agencija za energetiku ima nadležnost i obavezu da odredi regulatorni prihod i tarife, koji obezbjeđuju ekonomsku održivost energetskog subjekta. Odlukom Regulatorne agencije za energetiku, broj 11/163-30, od 02.03.2011. godine, CGES-u je odobren regulatorni prihod u iznosu od 283.134,00 € na ime troškova Operatora tržišta za period od 01.04.2011. - 31.03.2012. godine, koji je u tom trenutku bio integralni dio CGES-a. Kasnije je, Odlukama o izmjenama Odluke o odobravanju regulatorno dozvoljenog prihoda, regulatorni period produžen do 31.07.2012. godine.

Odvajanjem od CGES-a, Operator tržišta je sa istim zaključio Ugovor o pružanju usluga organizovanja i upravljanja tržištem električne energije br. 32 od 13.09.2011. godine, na osnovu kojeg je CGES prenosio odobrena sredstva Operatoru tržišta do isteka prethodnog regulatornog perioda, tj. do 31.07.2012. godine.

Odbor Regulatorne agencije za energetiku je, na sjednici održanoj 26. juna i 02. jula 2012. godine, donio Odluku o odobravanju naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za period 01.08.2012. – 31.07.2015. godine, broj 12/1075-20. Na osnovu ove Odluke, kao i Odluke o odobravanju tabela sa cijenama za električnu energiju za period 01.08.2012. – 31.07.2015. godine, broj 12/694-76 od 12.07.2012. godine, Operator tržišta je zaključio tri ugovora sa učesnicima na tržištu električne energije:

- 1) Ugovor o poslovnoj saradnji za prenos naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za prvu godinu regulatornog perioda (01.08.2012. g. - 31.07.2013. g.), broj 181 od 31.07.2012. godine, zaključenog sa Elektroprivredom Crne Gore (FC Snabdijevanje),
- 2) Ugovor o prenosu naknade po osnovu izvoza električne energije Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za prvu godinu regulatornog perioda (01.08.2012. g. - 31.07.2013. g.), broj 182 od 30.07.2012. godine, zaključenog sa Elektroprivredom Crne Gore (OC Upravljanje energijom) i
- 3) Ugovor o poslovnoj saradnji za prenos naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za prvu godinu regulatornog perioda (01.10.2012. g. - 31.07.2013.g), broj 247 od 07.11.2012. godine, zaključenog sa Montenegro Bonusom DOO.

Jedan dio troškova Operatora tržišta tokom 2012. godine, nastao je kao posledica Pravila za razdvajanje Operatora tržišta električne energije ("Sl. list Crne Gore", br. 58/10 od 08.10.2010. god.) Naime, članom 8 pomenutih Pravila, regulisano je da će Operator tržišta do stvaranja uslova za samostalan rad, sa CGES-om zaključiti ugovore o:

- 1) zakupu poslovnog prostora i opreme neophodne za rad Operatora tržišta i
- 2) pružanju usluga obavljanja pravnih, ekonomskih i opštih poslova.

Prethodno pomenuti ugovori kao i Ugovor o pružanju usluga organizovanja i upravljanja tržištem električne energije su potpisani u septembru 2011. godine.

Na osnovu člana 8 Pravila o razdvajanju Operatora tržišta električne energije, zaključen je Ugovor o pružanju usluga obavljanja pravnih, ekonomskih i opštih poslova između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD kao davaoca usluga i Operatora tržišta električne energije kao korisnika usluga. Ugovor je zaključen na određeno vrijeme u trajanju od 12 mjeseci do 24 mjeseca, od dana registracije Operatora tržišta kao pravnog lica.

Po osnovu istog člana Pravila o razdvajanju Operatora tržišta električne energije, zaključen je Ugovor o zakupu poslovnog prostora i opreme između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD kao zakupodavca i Operatora tržišta kao zakupca. Predmet Ugovora o zakupu (a kasnije i Aneksa ugovora) su poslovne prostorije i oprema neophodna za rad Operatora tržišta. Poslovne prostorije se nalaze u zgradi Nacionalnog dispečerskog centra. Ugovor je zaključen takođe na određeno vrijeme, tj. na dvije godine, pri čemu isti nije riješio problem nedovoljnosti poslovnih prostorija, što ujedno predstavlja i najveće ograničenje u funkcionisanju Operatora tržišta zbog nemogućnosti zapošljavanja novih ljudi, a samim tim i, u punoj mjeri, realizacije aktivnosti koje su predviđene Programom rada Operatora tržišta.

1. Osnova za sastavljanje finansijskih iskaza

Operator tržišta vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore ("Sl.list CG", br.69/2005, 80/08 i 32/2011) i na osnovu Uredbi o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda ("Sl.list CG", br.69/2002), po kojima se od 1.01.2003. godine u Crnoj Gori primjenjuju svi Međunarodni računovodstveni standardi ("MRS").

Finansijski izvještaji sastavljeni su po načelu istorijskog troška, odnosno nabavne vrijednosti i cijene koštanja.

Podaci u Izvještaju za 2012. godinu iskazani su u €.

2. Bilans uspjeha

Crnogorski operator tržišta električne energije je u 2012. godini ostvario prihod u iznosu od 434.471,00 €. Prihodi od usluga u iznosu od 401.912 € nastali su po osnovu pružanja usluga organizovanja i upravljanja tržištem električne energije, shodno ugovorima sklopljenim sa AD Crnogorski elektroprenosni sistem; AD Elektroprivreda Crne Gore - FC Snabdijevanje; AD Elektroprivreda Crne Gore - OC Upravljanje energijom i DOO Montenegro Bonus.

Prihod od 32.559 € utvrđen je po osnovu donacije softverske aplikacije koju je Operator tržišta dobio od Kompanije „Korona“ iz Ljubljane.

Ukupni rashodi su ostvareni u iznosu od 350.155 €, i uglavnom se odnose na troškove zarada i drugih ličnih primanja (227.983 €). Kao što se vidi u tabeli 3, od ukupnog troška bruto zarada, 175.654 € se odnosi na zarade zaposlenih bez članova Odbora direktora.

Trošak materijala i energije je ostvaren u iznosu od 6.717 € i uključuje i trošak goriva i energije u iznosu od 5.533 €.

Od preostalih troškova, najveći dio se odnosi na ostale poslovne rashode i iznosi 55.769 €. Trošak licence koju je Agencija izdala Operatoru tržišta 22.12.2012. godine i iznosi 27.180 €. Preostali iznos se odnosi na troškove amortizacije i rezervisanja i iznosi 32.506 €.

Finansijski izvještaji na kraju 2012. godine iskazuju neto dobit od 76.684 €.

Tabela 3: Bilans uspjeha Operatora tržišta za period 01.01.2012. - 31.12.2012. godine

<i>Bilans uspjeha</i>	€
PRIHODI	
1. Prihodi po osnovu organizovanja i upravljanja tržištem el. energije	401.912,00
2. Ostali poslovni prihodi (prihod od donacija)	32.559,00
Prihod ukupno	434.471,00
RASHODI	
1. Trošak materijala i energije	6.717
Troškovi ostalog (režijskog) materijala	1.184
Troškovi goriva i energije	5.533
2. Trošak zarada, naknada i ostala lični rashodi	227.983
Trošak bruto zarada zaposlenih	175.654
Trošak bruto zarada članova Odbora	24.238
Trošak bruto zarada - ugovor o djelu	1.350
Porezi i doprinosi na teret poslodavca	20.433
Ostali lični rashodi i naknade	6.308
3. Troškovi amortizacije i rezervisanja	32.506
4. Trošak licence RAE	27.180
5. Ostali poslovni rashodi	55.769
Rashod ukupno	350.155
Rezultat prije oporezivanja	84.316
Poreski rashod perioda	7.632
Neto dobit	76.684

3. Bilans stanja

U ukupnoj aktivni stalna imovina 2012. godine iznosi 359.827 € i odnosi se na računarske programe i licence, kao i na vrijednost računarske i kancelarijske opreme. Obrtna imovina je zastupljena u iznosu od 174.134 €, a odnosi se na kratkoročna potraživanja iz poslovnih odnosa (konkretno na potraživanja od kupaca) i to u iznosu od 60.382 €, kao i na gotovinu i gotovinske ekvivalente u iznosu od 112.878 €. Što se tiče uplaćenog kapitala on iznosi 10.000,00 €, i to je osnovni kapital Operatora tržišta, koji predstavlja novčani ulog Osnivača - Vlade Crne Gore, a koji je uplaćen na osnovu Odluke o osnivanju na neodređeno vrijeme društva sa ograničenom odgovornošću za organizovanje i upravljanje tržištem električne energije.

Neraspoređena dobit, kumulativno za 2011. i 2012. godinu iznosi 94.029 €, a odložene poreske obaveze 2.980 €. Kratkoročne obaveze iz poslovanja, odnosno obaveze prema dobavljačima iznose 48.362 €, dok ostale kratkoročne obaveze iznose 204.456 €.

Tabela 4: Bilans stanja Operatora tržišta za period 01.01.2012. - 31.12.2012. godine.

<i>Bilans stanja</i>	€
AKTIVA	
I Stalna imovina	185.693
1. Nematerijalna ulaganja (Računarski programi i licence)	171.400
2. Nekretnine postrojenja i oprema (Računarska i kancelarijska oprema)	14.293
II Obrtna sredstva	174.134
3. Kratkoročna potraživanja iz poslovnih odnosa	60.382
4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	112.878
Ukupno aktiva	359.827
PASIVA	
I Kapital	104.029
1. Osnovni kapital	10.000,00
2. Neraspoređena dobit	94.029
Neraspoređena dobit 2011.g.	17.291
Dobit za 2012.g.	76.738
II Odložene poreske obaveze	2.980
III Kratkoročne obaveze iz poslovanja	48.362
Obaveze prema dobavljačima	48.362
IV Ostale kratkoročne obaveze I PVR	204.456
Obaveze za neto zarade	8.623
Obaveze prema zaposlenima	155
Obaveze prema članovima upravnog odbora	1.673
Obaveze za poreze na lična primanja	1.413
Obaveze za doprinose na lična primanja	5.163
Odloženi prihodi po osnovu donacija	180.485

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost	1.424
Obaveze po osnovu poreza na dobit	4.688
Ostale obaveze	832
Ukupno pasiva	359.827

V ZAKLJUČNI STAVOVI

Operator tržišta je tokom 2012. godine imao dvije faze u svom radu.

Do 01.08.2012. godine, Operator tržišta pružao je usluge upravljanja tržištem električne energije CGES-u, u skladu sa Pravilima o razdvajanju. Ovaj period predstavljao je finalnu fazu tranzicije – odvajanja od CGES-a i konačnog definisanja pravnog i funkcionalnog razdvajanja.

Druga faza rada počinje od 01.08.2012. godine kada je Operator tržišta postao, *de iure i de facto*, punopravni energetska subjekat, što je osnovni uslov za dinamiziranje realizacije programskih aktivnosti definisanim programom rada za 2012. godinu. To je bio samo prvi korak, potreban ali ne i dovoljan, da se stvore nužno potrebne pretpostavke za ostvarivanje programskih obaveza, od početka 2013. godine, tj. neposredno preuzimanje tržišta, što je cilj i misija Operatora tržišta.

Naime, bez rješenja nužno potrebnog poslovnog prostora i kadrova nije moguća potpuna i zadovoljavajuća realizacija ovog cilja, i pored činjenice da su ostale aktivnosti u apsolutno i u cjelosti realizovane. Apostrofiramo da, nažalost, Regulatorna agencija za energetiku nije pokazala malo više razumijevanja i vjerovanja u mogućnosti već stvorenih u Operatoru tržišta, za razliku od Vlade koja je prema istom imala afirmativan odnos.

Suštinski, poslovne aktivnosti su planirane i realizovane u tri ključna pravca:

1. definisanje sadržaja i forme Tržišnih pravila, usaglašenih sa Zakonom o energetici, i donošenje odgovarajućih pravila, uputstava i druge prateće dokumentacije koja čini neophodnu pravnu infrastrukturu za njihovu efikasnu primjenu.
2. testiranje softverske aplikacije, obuka zaposlenih za rad na istoj i nabavka i instalacija redundantnog servera sa pratećom opremom. Aktivnosti na koncipiranju konačne varijante informacione platforme realizovane su preko Crnogorskog Telekomu kroz implementaciju Integris rješenja, što omogućava funkcionalnost mreže u okviru društva i eksterno pouzdano i efikasno povezivanje učesnika na tržištu na platformu za upravljanje voznim redovima. Na taj način stvoreni su tehnički uslovi da u Operator tržišta do kraja drugog kvartala 2013. godine u cjelosti preuzme tržište električne energije.
3. puna integracija, kao punopravnog energetska subjekta, kako u okvirima domaćeg energetska tržišta tako i šire u Energetskoj zajednici jugoistočne Evrope (EnC).

Izvjesno se da zaključiti da su sve planirane i projektovane aktivnosti u cjelosti realizovane, značajno više od planiranih, i to samo sa 7 zaposlenih, u iznajmljenom i nedovoljnom poslovnom prostoru, bez adekvatne i elementarne opreme i inventara.

Punom efektu i zavidnom rezultatu svakako je značajno doprinio i Odbor direktora kroz svoj svrsishodan angažman, podsticaj i pravovremenu komunikaciju u kontinuitetu, sugestijama i predlozima. Da se zaključiti da je Operator tržišta kroz jedan takav funkcionalni sinergizam postigao već konstatovani rezultat.

Takođe se može zaključiti da je Operator tržišta svoje aktivnosti, u smislu rokova i stepena ostvarenja, realizovao značajno iznad planirane dinamike. Sva potrebna logistika i legislativa je završena, informatička infrastruktura takođe, komunikacija sa učesnicima sa tržišta otvorena, po zahtjevu RAE blagovremeno donijeta programsko-finansijska dokumenta za period 2012-2015 godina, ista su prethodno usvojena od Vlade, donijeta je odluka o odobravanju regulatornog prihoda i dr...

Operator tržišta permanentno radi na upostavljanju i održavanju saradnje sa okruženjem - Regulatornom agencijom za energetiku, Operatorom prenosnog i distributivnog sistema i Ministarstvom ekonomije, u cilju adekvatne realizacije svojih aktivnosti. Takođe, uspostavljena je saradnja i sa Privrednom komorom, a posebno je značajna komunikacija sa aktuelnim investitorima – koncesionarima, budućim proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora – povlašćenim proizvođačima. Ova komunikacija je naročito bila plodonosna kroz koncipiranje Ugovora o definisanju uslova za zaključenje ugovora o otkupu električne energije iz obnovljivih izvora i Ugovora o otkupu električne energije od povlašćenih proizvođača (PPA) koji su definisani i prihvaćeni.

Takođe, jedan od važnih principa Operatora tržišta jeste pružanje svih relevantnih informacija zainteresovanim subjektima u energetskom sektoru, prvenstveno učesnicima na tržištu električne energije, pa se u prethodnom periodu radilo i na koncipiranju i izradi internet stranice Operatora tržišta, koji za sada pruža osnovne podatke o Društvu, njegovoj djelatnosti, kao i o tržištu električne energije, s tim da će se u narednom periodu intezivno raditi i na njegovom unapređenju.

Finalno, rad u 2012. godini može se bez imalo dvojbe u cjelosti ocijeniti kao uspješan, takav stav, dodatno iznijetom, potvrđuje i pozitivan Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza za 2012 godinu.

Dakle prva godina poslovanja, i to posebno druga polovina godine, u funkcionisanju društva kao energetskog subjekta, bez imalo dilema u svim linijama djelovanja izvjesno je vrlo uspješna.

Broj: 107/11
Podgorica, 07.03.2013. godine

Izvršni direktor,
Dragan Mijajlović, dipl.el.ing

